

KUO DVELKIA ŠVENTIEJI LOTOSAI?

✿ Laimė Kiškūnė,
Kvapų namai

PANKADŽA IŠVERTUS IŠ SANSKRITO KALBOS REIŠKIA „GIMĘS PURVE“. TAI VIENAS IŠ KELIŲ ŠIMTŲ VARDŲ, KURIAIS INDIJOJE VADINAMAS BENE GRAŽIAUSIAS ŽEMĖS AUGALAS – LOTOSAS. VOS IŠTARUS ŠĮ ŽODĮ GALVOJE KYLA KAŽKO, KAS NUOSTABIAI GRAŽU, VAIZDINYS. KAŽKO, KAS SKLEIDŽIASI UŽ VAIZDUOTĖS, LAIKO IR ERDVĖS RIBŲ, KITUOSE MŪSŲ EGZISTENCIJOS MATMENYSE. NET IR TIEMS, KURIE NESIDOMI DVASINĖMIS PRAKTIKOMIS, AR DAR NEIŠLAVINUSIEMS SAVO VAIZDUOTĖS, LOTOSAS DAŽNIAUSIAI SIEJASI SU LABAI GRAŽIA GĖLE.

Žydroji vandens lelija
(*Nymphaea caerulea*)

Riesutinis lotosas (*Nelumbo nucifera*)

A. Lešakaitės (4) nuotr.

TAURUMO, TOBULUMO IR DVASINĖS JĖGOS SIMBOLIS

Išsiskleidęs tvenkinio ar ežero dumblyje, lotosas per skaidrų vandenį ant tiesaus staus stiebo iškelia savo pumpurą, kad ryto saulės spinduliuose atsivertų magiško grožio žiedas. Nesvarbu, ar spalva balta, rožinė, purpurinė ar mėlyna, jo forma visuomet tobula. Labai ankstyvą rytą, aušros spinduliams dar nepalietus pumpuro, aušras stovi tylus ir ramus, suskleistų žiedlapių viduje slėpdamas paslaptinę švytėjimą, lyg pamaldus asketas taure sudėtomis rankomis.

Lotosas, vienas iš seniausių žmonių simbolių, žinomas kaip kosmoso, gyvenimo ir vaisingumo ženklas. Iš pirmąkart vandens augalas semiasi jėgų ir jas keičia gyvybės formomis. Žiedo atsivėrimas suvokiamas kaip dieviškasis kosmoso tvėrimo aktas. Lotoso simbolika persmelktas budizmas ir hin-

duizmas, tantrinės mandalos tiesiog vadinamos lotosais. Šis augalas simbolizuoja taurumą, tobulumą ir dvasinę jėgą. Žmogaus sąmonės ir proto būklę lyginama su besiskleidžiančiu jo pumpuru. Kaip saulės spindulių paliesti besiveriantys žiedlapiai pripildo ryto orą gaivaus ir tyro aromato, taip ir žmogus gali skleisti tikrą palaimą, švelnumą, atlidumą ir meilę aplinkui save. Jei jis geba pasiekti absoliučią ramybę ir giedrą – tartum lotoso pumpure įkūnytą švytėjimą, kai protą paliečia tiesos dvasios spinduliai, gali kukliai išsiskleisti, atverdama vidaus spindesį, kuris visuomet slypi sąmonės gelmėse.

GIMIMO IR MIRTIES KVAPAS

Lotoso vardą, simbolines prasmes ir žiedą žino daugelis, tačiau jį uostė

tikrai mažai kas. Tie, kas nėra uostę gryno natūralaus absoliuto, išgirdę, kad tai galima padaryti, dažniausiai džiaugsmingai nušvinta tikėdamiesi kažko, kas galbūt primins visus pasaulio saldinius arba ką nors palaimingo ir malonaus. Deja, šio absoliuto kvapui (kaip ir daugeliui kitų absoliutų) pažinti ir iširti reikia nemažai pastangų, o dažnai ir laiko. Jis labai neįprastas, pirmą kartą uostant atrodo apskritai mažai susijęs su augalų pasauliu, labiau primena gyvūnų kvapą.

Apskritai lotoso absoliutui aprašyti sunku surasti analogijų. Metafiziškai tariant, jį labiau galima apibūdinti kaip gimimo ir mirties kvapą, savyje jungiantį gaivų žemės žalumos, vaisingą vandens, užgimstančios gyvybės ir mirstančios būties kvapą.

Enciklopediniame žodyne „Indijos turtai“ („The Wealth of India. A dictionary of Indian raw materials & industrial products“, CABI) rašoma ir apie rožinį lotosą, kuris vadinamas riesutiniu lotosu (*Nelumbo nucifera*). Žiedai naudojami ornamentams iš gyvūnų gėlių kurti ir aukojami šventyklose. Karštame klimate jie išsilaiko gabena, jeigu pumpurai nuskinami 1–2 dienas prieš išsiskleidžiant. Rožinių lotosų žiedai nuo seno naudojami brangiųjų lotosų (sanskritiškai *kamala*) kvėpalų gamybai. Šiuolaikinėje parfumerijoje jų kvapas imituojamas natūralių pačiulių, melsvojo stirako (benzoino) ir sintetinių junginių feniletinalio ir cinamolio mišiniu. Medus, kurį bitės surenka iš lotosų žiedų, pasižymi tonizuojančiomis savybėmis, naudojamas akių priežiūrai.

Manoma, kad brangūs lotosų atarai buvo gaminami senovės Indijos civilizacijoje dar iki mūsų eros pradžios. Vėliau, viduramžiais, dėl brangumo jų gamyba nunyko ir vėl pradėta visai neseniai, XX amžiaus pabaigoje. Atsirado ir šiuolaikinių absoliutų, kurie pastaruoju metu vis madingesnė šiuolaikinės parfumerijos substancija. Mažais kiekiais jie naudojami ir kaip fiksatoriai.

ŽYDROSIOS VANDENS LELIJA – EGIPTO KVĖPALŲ DIEVO ŽENKLAS

Šiuo metu gaminami dviejų lotosų (*Nelumbo nucifera*) absoliutai – rožinių ir baltųjų. Mėlynujų lotosų absoliutas daromas iš žydrųjų vandens lelijų (*Nymphaea caerulea*) žiedų.

Žydrųjų vandens lelijų ataro kvapas turbūt yra vienas iš pačių įstabiausių gėlių kvapų Žemėje. Jeigu kada mėginome įsivaizduoti, kuo kvėpia Rojus, tai šis kvapas galėtų nesunkiai pretenduoti į jo kvapų puokštę. Žydroji vandens lelija – Nefertumo, Egipto kvėpalų dievo, ženklas.

ANKSTYVĄ RYTĄ IŠSISKLEIDŽIA LOTOSAS

Lotosas – daugiametis augalas, paprastai augantis šiltuose paatogrąžiuose, sekliuose vandenyse (tvenkiniuose, kanaluose, upių deltoje). Derlingame dugno dumble slypi šaknys, o žiedai trokšta kuo daugiau saulės. Lotosai išlyja iki 1,5 m aukščio virš vandens ir nesunkiai atskiriami nuo vandens lelijų, kurios plaukioja telkinių paviršiuje. Ankstyvą rytą pavieniai žali vaškingi pumpurai ima skleisti rožines arba violetines žiedų karūnas. Peržydę lotosai

M. Bernalis „Juodojoje Atėnėje“ žodį *lotos* kildina iš koptų kalbos šaknies *lōt* arba *rōt*, kuri reiškia tiesiog „augalą“. Apie lotosus Nile mums praneša istorikas Herodotas V amžiuje prieš Kristų. O į Egiptą šiuos augalus ir vandens lelijas atgabeno persai. Žodį *lotos* vėliau perėmė graikai, kuris lotynų kalboje virto *lotus*. Senovės tekstuose, manoma, taip buvo vadinami keli augalai ir jų dalys. Kai kurios iš jų mokslininkai nustatė, tačiau daugelis liko kaip žmonių vaizduotės kūriniai.

sunokina galvutes, pilnas valgomų riešutų. Japonijoje, 2000 metų senumo kape, rastos sėklos sėkmingai sudygo.

Lotosai daugiausiai auga Pietų Indijoje. Šiaurčiausia natūralaus paplitimo riba siekia jaukius Volgos deltos užtekinius prie Kaspijos jūros, netoli Astrachanės. Jų, kaip ir rožių kvapas, labiausiai priklauso nuo vietos, kurioje augo ir pražydo. Kitaip tariant, baltojo ir rožinio lotoso žiedų kvapas, jeigu jie auga toje pačioje vietoje, labai panašus.

ŽIEDAI VISUOMET SKINAMI RANKOMIS

Absoliutas gaunamas ekstrahuojant lotosų žiedus. Į katilus jie sudedami plonu sluoksniu ir, hermetiškai uždarius, plaunami tirpikliais. Po ekstrahavimo tirpiklis privalo būti pašalintas visas iki paskutinės molekulės, o likusi tiršta masė valoma tol, kol gaunamas reikiamos konsistencijos ir kvapo absoliutas. Rožinių lotosų absoliutas yra tamsiai raudonos spalvos, o baltųjų lotosų – rudas. Abu jie – minkšto vaško konsistencijos. Truputėlį pašildžius lotosų absoliutas skystėja.

Visus tikruosius absoliutus sunku vertinti tol, kol jie koncentruoti. Skiedimas ir metai juos daro estetiškesnius, tinkamesnius olfaktorinei analizei. Lotosų absoliute vyraujantis sunkus, netgi aštrokas žemės ir samanų kvapas praskiedus prityla, praleisdamas į priekį saldžią gėlių ir vaisių natą. Rožinių lotosų absoliutas primena narcizus (žonkilius) ir dvelkia vandeniu. Baltųjų lotosų absoliutas labiau gėliškas ir netgi su kanangų užuomina. Dar atsiskleidžia medaus kvapas, kuris išlieka ilgiausiai.

Kvapų maišymo mene (taip klasikinėje islamo kultūroje vadinta parfumerija) baltųjų ir rožinių lotosų absoliutai labai vertingi kuriant egzotiškas atogrąžų kvapų puokštes, maišant paslaptinius, šventus, dvasinėms praktikoms skirtus aromatus, ambrazą ir aristokratiškus gėlių kvapus.

Lotosų absoliutus įdomu maišyti su kvapiųjų bosvelijų, santalo eteriniais aliejais, labdano, mimozų, cinamono, šieno, nardų, osmantų, tuberozų absoliutais ar CO₂ ekstraktais. Jie taip pat nuostabiai dera su įvairiais atarais: agarmedžių arba alavijų medžių, jazminų, rožių.

Pirmąpradės augalinės substancijos kūnui, sielai ir dvasiai „Kvapų namuose“.

Ateikite uosti, tirti ir pažinti tikras natūralias kvapiąsias ir kosmetines medžiagas į Kvapų namų saloną „Aromata mirabilia“, M.K.Čiurlionio g. 4 (įėjimas iš kiemo), Vilnius. Tel.+370 610 20810. Salono darbo laikas: II-V nuo 11 iki 19 val., VI nuo 11 iki 15 val. Daugiau apie mus - svetainėje www.kvapunamai.lt